

Svar fra FHI til Svein Arne Tinnesand hos Nasjonalbiblioteket 20. april

Beklager at jeg ikke har svart før. Jeg har ventet på en avklaring internt, siden det har vært gitt litt ulike råd på liknende henvendelser. Nå har vi landet på en anbefaling, som vi også vil legge ut på nettsidene våre.

SARS-CoV-2 (koronaviruset) smitter gjennom dråpe- og kontaktsmitte ved at viruset slynges ut ved hosting/nysing i en avstand på 1-2 meter fra der den syke oppholder seg. Dråpene faller ned på flater i omgivelsene og kan gi indirekte kontaktsmitte. Faren for at noen skal bli syke gjennom indirekte kontaktsmitte avhenger igjen av en rekke forhold; flaten må inneholde tilstrekkelig mengde med virus og den som berører den forurensede flaten må berøre ansiktet (nese, munn og øyne) med forurensede hender i løpet av kort tid.

Studier har vist at viruset kan overleve på ulike typer flater fra timer til opptil dager. Vi vurderer det slik at risiko for indirekte smitte fra bøker er lav.

Jeg vet ikke hvilke rutiner bibliotekene har for håndtering av bøker generelt. Vi tenker uansett at dere kan følge de vanlige rutineene deres. **Det å iverksette spesielle tiltak som å sette bøkene i karantene eller rengjøre bøkene på grunn av covid-19 er ikke nødvendig.**

Ansatte bør ha gode rutiner for håndhygiene (håndvask eller hånddesinfeksjon) ved all kontakt med bøker.

Et generelt godt renhold av alle flater og felles berøringspunkter er også et viktig tiltak. Dere kan finne informasjon om dette her:

- <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/rad-og-informasjon-til-andre-sektorer-og-yrkesgrupper/rengjoring-og-desinfeksjon-ved-covid-19-til-sektorer-utenfor-helsetjenesten/?term=&h=1>

Oppfølgingsspørsmål fra Trøndelag 21. april og svar fra FHI

Vi ser at du har svarta på førespurnaden frå Nasjonalbiblioteket om opning. Vi har eit oppfølgingsspørsmål som gjeld karantene, sett i lys av at fleire bibliotek snakkar om delvis opning, dvs. av utlånsfunksjonen, ikkje arrangement sjølvst. Då har vi eit slikt case: «Ein smitta person leverer ei bok eller DVD. På grunn av dårleg handhygiene finst det Covid19-virus på omslaget. Boka blir levert inn, sett på hentehylla – og utlevert til ny lånar tre timar etterpå.» Er det trygt nok for neste lånar? Boka/DVD-en er plastinnbunde, dvs. at heile framsida og baksida er dekte av plast.

Grunnen til at vi i bibliotekmiljøet har hengt oss opp i dette er sjølvst at det ganske tidleg kom artiklar i seriøse media som skreiv at viruset overlever gjerne tre dagar på harde flater som plast/metall. Dermed har karantene på innlevert materiale vorte eit spørsmål, særleg med tanke på å starte utlånet igjen.

Svar fra FHI:

Dette er jo noe man kan risikere med de rådene vi gir. Men som sagt anser vi risikoen for indirekte smitte via bøker i et bibliotek som lav. Vi kan selvfølgelig ikke garantere for at smitte ikke kan skje.

Om dere lokalt ønsker å være på den sikre siden, kan dere jo selv bestemme å sette bøker i karantene f.eks i 2 dager, men vi mener rådene vi ga til Nasjonalbiblioteket er tilstrekkelige i dagens situasjon.

Informasjon fra Agder fylkesbibliotek til sine folkebibliotek og vgs-bibliotek 21. april

Det er kommet mange henvendelser angående håndtering av materiale og eventuell gjenåpning av bibliotekene. Nasjonalbiblioteket har etter litt tid fått svar fra FHI vedrørende smitte via bøker, se helt nederst i e-posten.

Når det gjelder sentrale retningslinjer for åpning, er både FHI og NB tilbakeholdne med å komme med anbefalinger. Mange bibliotek ber nå fylkesbiblioteket om råd, både i Agder og i de andre fylkene. Vi kan ikke ta rollen som rådgiver i smittevernspørsmål. Smittevernloven er delegert til den enkelte kommune ved kommuneoverlegen.

Folkehelse direktør i Agder, Vegard Nielsen, sier at det er den enkelte kommune sitt ansvar å ta stilling til når de skal gjenåpne bibliotekene. Han understreker generelt om å unngå smittespredning:

1. Hold avstand
2. Hold hendene rene
3. Hold deg hjemme ved symptomer
4. Ha god tilgang til håndsprit

I Regjeringens pressemelding 7.4 blir «bibliotek» omtalt et stykke ned på siden under overskriften «Disse tiltakene er uendret»:

«En rekke offentlige tjenester holder stengt, som passkontorer, politiets publikumstjeneste, biblioteker etc.»

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/Vil-apne-samfunnet-gradvis-og-kontrollert/id2697060/>

Uansett er eventuell gjenåpning noe bibliotek må ta opp med sin kommune og vurdere nøye ut fra nødvendigheten av behovet. Det kan imidlertid være lurt å skynde seg langsomt; legge planer for en god opptrapping av tjenesten, men bruke tilstrekkelig med tid. Kommunens størrelse, personalsituasjonen, lokalenes utforming osv har betydning for hvordan det skal håndteres fremover. Mange steder løser nå take-away publikums behov for å låne bøker o.a. Det fysiske bibliotekets funksjon som møteplass og arrangementsarena kan vanskelig ivaretas fremover mot sommeren. Man må også ta i betraktning om en hel eller delvis gjenåpning av biblioteket kan føre til ekstra pågang siden alle andre kulturelle tilbud, samt vgs skole og universiteter fortsatt vil være stengt. Det er ingen drømmesituasjon at folk strømmer tilbake til bibliotekene, når samfunnet nå er helt i starten med å myke opp noen av de strengeste tiltakene. 15. juni kommer regjeringen med avklaringer rundt kulturarrangementer. En del av de større bibliotekene har gitt uttrykk for at de uansett vil avvente dette, før det legges konkrete planer om tidspunktet for gjenåpning.

I denne usikre situasjonen har vi alle har behov for faglig råd og støtte, og det er derfor ekstra viktig at dere tar kontakt med kollegaer og deler med hverandre. Send gjerne spørsmål, erfaringer og statusoppdateringer til alle på denne lista, så skal også fylkesbiblioteket sende ut oppdateringer etter hvert som vi har ny informasjon.